

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ СУСПІЛЬНИХ НАУК
Кафедра політології і державного управління**

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету суспільних наук

_____/Остапець Ю. О./

« ____ » _____ 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Статус дисципліни	Обов'язкова
Мова навчання	Українська

Ужгород 2023

Робоча програма навчальної дисципліни «**Методологія політичних досліджень**» для здобувачів вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки 052 Політологія освітньої-професійної програми «Політологія».

Розробниця:

Колодій М.М., старша викладачка кафедри політології і державного управління ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри політології і державного управління протокол № 14 від 27 червня 2023 р.
Завідувач кафедри _____ Ключкович А.Ю.

Схвалено науково-методичною комісією факультету суспільних наук протокол № 08 від 29 червня 2023 р.
Голова методичної комісії факультету _____ Попадич О.О.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	4	4
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: 4 аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 2	8	8
	Лекції:	
	26	12
	Практичні (семінарські):	
	18	-
Вид підсумкового контролю: екзамен.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: усна.	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Основна мета навчальної дисципліни – вивчення принципів та методів організації й проведення прикладних соціально-політичних досліджень, оволодіння дослідницьким інструментарієм теоретичної та прикладної політології.

У ході вивчення навчальної дисципліни здобувачам вищої освіти розкриваються ключові поняття, пов'язані з методичним забезпеченням теоретичних та прикладних політичних досліджень, вивчаються базові прийоми обробки емпіричної інформації і правила підготовки відповідних аналітичних висновків і рекомендацій. У ході лекційних та практичних занять здобувачі вищої освіти набувають вмінь та навичок практичного застосування методик контент-аналізу, івент-аналізу, когнітивного картування і експертних оцінок, а також досвід колективної роботи над прикладними дослідницькими проектами.

Завдання навчальної дисципліни:

1. ознайомити здобувачів вищої освіти з об'єктом, предметом та специфікою вивчення навчальної дисципліни «Методологія політичних досліджень»;
2. охарактеризувати основні напрямки становлення теоретичних та прикладних досліджень політичної науки;
3. розкрити зміст основних категорій та понять навчальної дисципліни;
4. проаналізувати основні методи політичних досліджень;
5. визначити найтипівіші методологічні практики та інструментарій сучасної політичної науки;
6. проаналізувати базові поняття політичних досліджень та методи політичного аналізу, крізь призму сучасних дослідницьких підходів і експериментальних наукових шкіл;
7. з'ясувати особливості походження й становлення методології сучасної політичної науки;
8. визначити та виокремити концептуальні відмінності різних методів та методологій політичних досліджень, визначити їх ефективність;
9. сформулювати цілісне бачення розвитку дослідницької методології сучасної політичної науки та оволодіти навичками використання цих методів.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

- 1) **Інтегральна компетентність:** здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій і методів політичної науки.
- 2) **Загальні компетентності:**
 - ЗК-01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.
 - ЗК-03. Здатність бути критичним і самокритичним.
 - ЗК-05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
 - ЗК-07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.
- 3) **Спеціальні компетентності:**
 - СК-01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.

- СК-02. Здатність застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.
- СК-03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
- СК-04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.
- СК-05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
- СК-06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.
- СК-07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
- СК-08. Здатність конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.
- СК-09. Здатність презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень для фахівців та нефаківців.
- СК-10. Здатність аналізувати проблеми у сфері національної безпеки, здійснювати моніторинг соціально-політичної стабільності у прикордонних регіонах.
- СК-12. Здатність до виконання політико-проєктувальних, організаційних та консультативних функцій з метою забезпечення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій різного рівня.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «**Методологія політичних досліджень**» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

- ОК9 Вступ до спеціальності
- ОК29 Математико-статистичні методи аналізу

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми вивчення навчальної дисципліни «**Методологія політичних досліджень**» повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Розуміти предметну область, етичні та правові засади професійної діяльності.	ПРН-01.
Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.	ПРН-03.
Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	ПРН-05.
Вміти використовувати базовий категорійно-понятійний та аналітично-дослідницький апарат сучасної політичної науки.	ПРН-08.
Вміти застосовувати політологічне мислення для розв'язання теоретичних та практичних проблем у політичній сфері на основі опанування класичної та сучасної політичної думки.	ПРН-09.
Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.	ПРН-10.
Застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності.	ПРН-11.
Вміти аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.	ПРН-12.
Вміти аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні.	ПРН-13.
Застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.	ПРН-14.
Конструювати дизайн, розробляти програму та виконувати політологічні дослідження з використанням сучасних методів, технологій та інструментарію політичного аналізу.	ПРН-15.
Презентувати результати теоретичних і прикладних досліджень фахівцям і широкій аудиторії, засобам масової інформації, експертам з інших галузей знань.	ПРН-16.
Знати теоретичні, методологічні і практичні аспекти здійснення аналізу соціальнополітичної стабільності у прикордонних регіонах	ПРН-17.
Проводити експертизи та виконувати консультаційні функції для органів державної влади та органів місцевого самоврядування, політичних суб'єктів і громадських організацій національного і міжнародного рівня.	ПРН-20

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «**Методологія політичних досліджень**»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Володіти основними парадигмами, пізнавальними принципами, категоріями та поняттями методології політичної науки.	ПРН-01
Вміти правильно оформляти (дизайн дослідження) і представляти результати політологічних досліджень.	ПРН-03
Знати порядок складання програми політологічного дослідження,	ПРН-05

формулювання його проблеми, визначення об'єкта, предмета, цілей, задач, здійснення аналітичної та факторної операціоналізації об'єкта дослідження, висування гіпотез, вирішення методичних та процедурних питань.	
Розуміти значення основних термінів та понять політичної науки	ПРН-08
Вміти застосовувати політичні концепції та теорії політичної науки для підкріплення аргументації в політологічних дослідженнях	ПРН-09
Вміти використовувати сучасні методи збору та аналізу інформації політичної науки; користуватися найбільш поширеними видами прикладних аналітичних методів та методик.	ПРН-10.
Вміти на високому професійному рівні використовувати методологічні підходи сучасної політичної науки	ПРН-11-12
Використовувати отримані знання у майбутній професійній діяльності, скласти програму дослідження, здійснювати його планування, організацію, визначення одиниць спостережень, проведення польового та заключного етапів роботи.	ПРН-13
Вміти збирати, систематизувати, узагальнювати та аналізувати емпіричну інформацію з політологічної проблематики.	ПРН-14.
Давати критичну оцінку щодо використання найприйнятніших та найефективніших методів збору й обробки інформації у політичній науці.	ПРН-15.
Знати пізнавальні особливості основних напрямів збору інформації у політичній науці; принципи застосування, обмеження та можливості різних напрямів політичних досліджень.	ПРН-16-17.
Вміти виступати в якості-експерта-консультанта органів державної влади та місцевого самоврядування	ПРН-20

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- екзамен;
- контрольна робота;
- відповіді на практичних заняттях;
- індивідуальна робота;
- презентація результатів індивідуальної роботи здобувача.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усні відповіді на практичних заняттях, написання аналітичного звіту за результатами проведення соціологічного дослідження, письмове тестування з теми.

Форма модульного контролю: письмова контрольна робота.

Форма підсумкового семестрового контролю: усний екзамен.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	50 балів	100 балів
12	12	12	14	x	x	x	x	x	x	x		

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота											Модульна контрольна робота	Сума
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Тема 11	50 балів	100 балів
x	x	x	x	6	6	6	8	8	8	8		

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2		Разом за два модулі	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні заняття	4	20	5	20	9	20
Аналітичний звіт	1	10	1	10	2	15
Презентація результатів індивідуальної роботи	1	15	1	15	2	15
Модульна контрольна робота	1	50	1	50	2	50
Разом	x	100	x	100	x	100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з трьох рівнів завдань.

Перший рівень завдань складають тести. Тести призначені оцінити знання понятійно-категоріального змісту та тематичної проблематики навчальної дисципліни, яка надавалася на лекціях і обговорювалася на практичних заняттях. Максимальна кількість балів за виконання першого рівня завдань 20 балів.

Другий рівень завдань складають відкриті запитання, які покликані з'ясувати розуміння основних принципів, функцій, форм та різновидів досліджуваних явищ та процесів. Максимальна кількість балів за виконання завдань другого рівня 15 балів.

Третій рівень завдань представлено питаннями (питаннями), які мають творчо-аналітичний характер та покликані з'ясувати вміння здобувачів вищої освіти обґрунтовувати та аргументувати висновки з проблематики навчальної дисципліни. Максимальна кількість балів за виконання завдань третього рівня 15 балів.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Відповідно до «Положення про порядок та методику проведення семестрових (курсних) екзаменів і заліків в Ужгородському національному університеті» (затверджено Наказом Ректора ДВНЗ «УжНУ» № 698/01-17 від 08.05.2015 р.), знання здобувачів вищої освіти оцінюються як з теоретичної, так і з практичної підготовки за такими критеріями:

- 1) оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує здобувач, який:
 - всебічно і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
 - вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
 - засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
 - засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
 - вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;

- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

2) оцінку «добре» (82-89 балів, B) – заслуговує здобувач, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання в достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;

- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування

проблем професійного спрямування;

- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправив, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

3) оцінку «добре» (74-81 бал, C) заслуговує здобувач, який:

- в цілому навчальну програму засвоїв, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;

- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;

- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

4) оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує здобувач, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання непогано, але зі значною кількістю помилок;

- ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;

- допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

5) оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує здобувач, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

6) оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється здобувачу, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

7) оцінка «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється здобувачу, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 1. Предмет і специфіка теоретичних й прикладних досліджень політичних ситуацій та процесів.

Поняття прикладного наукового знання в сфері внутрішньої і міжнародної політики. Перехід від історико-описових до аналітико-прогностичних досліджень. Загально-методологічні принципи пізнання дійсності і предметна специфіка політичних досліджень. Вивчення політичних ситуацій і процесів з позиції системного підходу.

Методичне забезпечення прикладних політичних досліджень. Монодисциплінарний і міждисциплінарний інструментарій наукового пошуку. Методи і методики. Визначення. Типологія. Приклади. Інформаційні технології в практиці прикладних політичних досліджень.

Поняття методології і методів соціально-політичного дослідження. Сучасні методологічні течії в політології. Специфіка методів дослідження різноманітних аспектів політики.

Класифікація методів соціально-політичного та політичного досліджень: за рівнем узагальненості (загальнонаукові, соціально-гуманітарні, політологічні), за логікою і предметом дослідження (кількісні та якісні), за функціями (дедуктивні та індуктивні).

Тема 2. Специфіка організації і проведення політичних досліджень.

Прикладне соціально-політичне дослідження: дослідження на основі методології та інновацій. Система індикаторів-змінних при дослідженні політичних аспектів суспільного життя.

Можливі варіанти теоретичних моделей дослідження: модель дослідження політичного життя, модель дослідження політичної діяльності (активності), дослідження політичної участі і політичної культури, вивчення політичного і соціально-політичного протесту, напрямки дослідження політичної еліти.

Прикладне дослідження як спілкування і взаємодія учасників дослідження. Логіка і специфіка побудови політичних досліджень. Взаємодія з замовником, оформлення договірних відносин.

Організація дослідження, зміст основних етапів (визначення мети, підготовка основних документів, визначення видів робіт і їх послідовності, формування груп виконавців тощо). Професійні та етичні вимоги до дослідника.

Тема 3. Дизайн політичного дослідження. Робоча програма, план та звіт дослідження.

Програма прикладного соціально-політичного дослідження: специфіка і структура. Документи політичного дослідження: юридичні документи (угода з замовником, технічне завдання, угода з виконавцями), робочі документи (робочий план дослідження, графік робіт, польові документи).

Звіт дослідження. Висновки та рекомендації. Логіка написання звіту в прикладних соціально-політичних дослідженнях.

Тема 4. Логіка вибору дослідницької стратегії. Кількісні та якісні методи дослідження.

Класична (кількісна) стратегія вивчення соціально-політичних явищ: дослідницька орієнтація, об'єкт дослідження, логічна стратегія отримання знань. Специфіка організації

дослідження за використання кількісних методів: лінійність процесу дослідження, логічна чіткість і структурованість програми, “конкретні” методи збору інформації, аналіз інформації з використанням математико-статистичних методів.

Якісна стратегія вивчення соціально-політичних явищ: дослідницька орієнтація, об’єкт дослідження, логічна стратегія отримання знань. Специфіка організації дослідження за використання якісних методів: спіралеподібний процес дослідження, якісні методи собор інформації, застосування логіко-філософських методів аналізу.

Модуль 2. МЕТОДИ ПОЛІТИЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Тема 5. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.

Контент-аналіз: визначення, основні поняття. Досвід перетворення текстової інформації в кількісні показники. Доцільність застосування контент-аналізу в прикладних дослідженнях політичних ситуацій і процесів. Види контент-аналізу. Відмінності кількісного і якісного контент-аналізу текстової інформації з політичної проблематики.

Особливості підготовки інформаційної бази прикладних досліджень. Умови відбору інформаційного матеріалу. Основні етапи застосування процедури контент-аналізу. Визначення змістових одиниць аналізу текстових масивів і різні варіанти вирішення цього завдання. Особливості проведення контент-аналізу, спрямованого на визначення цілей суб'єктів зовнішньополітичної діяльності.

Побудова проблемного змісту інформаційного масиву і його нормативні рівні. Кодування і квантифікація змістових одиниць текстового масиву. Узагальнення й інтерпретація результатів проведеного дослідження. Проблема верифікації. Сполучення описової і графічної форми представлення в підсумкових документах.

Тема 6. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій та процесів.

Івент-аналіз: визначення, основні поняття. Вітчизняний і закордонний досвід застосування івент-аналізу в прикладній політології. Спроби виявлення універсальних закономірностей поведінки суб'єктів політичних відносин.

Види івент-аналізу, застосовуваного для спостереження за розвитком політичних (міжнародних) ситуацій і процесів. Спрямований і ненаправлений івент-аналіз. Особливості створення інформаційної бази прикладних проектів. Умови добору інформаційного матеріалу. Події й акції.

Основні етапи застосування процедури івент-аналізу. Установлення просторово-тимчасового класифікатора акцій і подій. Кодування акцій. Заповнення класифікатора. Математична обробка інформаційного масиву. Можливості застосування обчислювальної техніки.

Узагальнення й інтерпретація результатів. Особливості підготовки аналітичних документів, що спираються на результати досліджень динаміки політичних подій. Сполучення текстових і графічних засобів опису. Проблема верифікації висновків отриманих на основі івент-аналізу.

Тема 7. Когнітивне картування у дослідженнях політичних явищ та процесів.

Суб'єктивні психологічні моменти у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і закордонний досвід прикладного аналізу психологічних аспектів прийняття політичних рішень. Застосування когнітивного картування для встановлення особливостей політичного мислення індивідуальних і групових суб'єктів міжнародних відносин.

Основні поняття і процедура застосування когнітивного картування. Особливості створення інформаційної бази, її характеристика, попередня обробка. Виділення ключових точок змісту виступів політичних діячів. Встановлення причинно-наслідкових зв'язків між

ключовими точками (поняттями) змісту цих виступів. Графічне відображення ключових точок і їхніх взаємозв'язків у рамках когнітивних карт. Аналіз когнітивних карт. Просторово-тимчасове групування зафіксованої інформації.

Змістовна інтерпретація результатів когнітивного картування. Узагальнення результатів аналізу когнітивних карт. Можливості квантифікації і застосування обчислювальної техніки. Проблема верифікації результатів, отриманих на основі проведення когнітивного картування.

Тема 8. Експертне оцінювання у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.

Роль експертних висновків у внутрішньополітичній і зовнішньополітичній практиці. Вітчизняний і закордонний досвід застосування експертних оцінок в аналізі політичних ситуацій і процесів. Позитиви і недоліки застосування методики експертних оцінок. Види експертних оцінок і напрямку їх використання. Індивідуальна і колективна експертиза.

Процедура проведення прикладного дослідження на основі експертних оцінок. Формулювання головного завдання дослідження. Умови добору експертів і правила їх роботи. Побудова проблем досліджуваної ситуації або процесу (дерево цілей).

Ситуаційний аналіз. Визначення. Створення попереднього аналітичного сценарію. Правила висловлення й обліку думок учасників ситуаційного аналізу. Роль керівника (керівників) проекту. Підготовка заключного документу.

Експертна нарада, як особливий вид колективної експертизи в сфері політичної практики. Підготовка наради. Опис досліджуваної (проблемної) ситуації у вихідному документі. Проведення наради, можливості ускладнень при прийнятті колективних рішень. Роль керівника наради. Відмінності експертної наради від імітаційної гри. Узагальнення й аналіз результатів наради. Складання підсумкового документу.

Тема 9. Аналіз персональних комунікативних зв'язків у політичних дослідженнях.

«Людський фактор» як об'єкт прикладного вивчення політичних ситуацій і процесів. Вітчизняний і закордонний досвід. Політико-психологічне портретування лідерів.

Поняття «команди» як особливого типу політичного актора. Правила підбору «команди» і її підготовки до вирішення поставлених завдань. Формальні і неформальні моменти групових комунікативних зв'язків. Закордонний досвід ігрового моделювання «командної» і персональної поведінки в умовах переговорного процесу.

Специфіка «командної» підготовки до ведення переговорів з політичної проблематики. Основні рольові функції учасників. Варіанти оптимізації функціональної поведінки ключових фігур переговорного процесу. Формування комунікативного стилю. Облік національно-культурних і гендерних характеристик учасників переговорів.

Тема 10. Методика виміру соціально-політичних установок.

Поняття соціально-політичної установки. Логіко-семантичні аспекти формування установок. Проблеми зміни соціально-політичних установок. Носії соціально-політичних установок.

Види соціально-політичних установок: економічні, політичні, етно-національні, расові, гендерні тощо. Методи виміру соціально-політичних установок: метод парних порівнянь, метод семантичного диференціалу Освуда, метод Терстоуна, метод ранжування, метод Богардуса тощо.

Змістовна інтерпретація висновків виміру соціально-політичних установок. Узагальнення результатів аналізу соціально-політичних установок. Можливості квантифікації і застосування обчислювальної техніки. Проблема верифікації результатів, отриманих на основі проведення виміру соціально-політичних.

Тема 11. Способи представлення, збереження й обробки даних у пакеті прикладних програм SPSS.

Інформація, що опрацьовується статистичним пакетом: анкетні дані, типи змінних, імена змінних, коди невизначених даних. Структура пакету SPSS. Схема організації даних. Управління роботою пакету. Основні команди меню SPSS. Командний режим роботи з пакетом. Основні правила написання команд мовою пакету. Порядок виконання команд. Основні команди описання та перетворення даних. Робота с функціями Missing та Sysmis. Команда RECODE. Команда COUNT. Умовне виконання команд. Команда RANK. Команда SPLIT FILE. Операції з файлами.

Команди отримання розподілів та описових статистик. Аналіз зв'язку між не кількісними змінними. Складні таблиці звітів. Таблиці для неальтернативних запитань. Програма Turology Tables. Порівняння середніх, кореляції. Непараметричні тести. Регресійний аналіз. Факторний аналіз. Кластерний аналіз. Багатомірне шкалювання. Параметри виводу одно-, двовимірних таблиць розподілів даних. Побудова графіків в SPSS.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: денна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1. Організація та проведення політичних досліджень.						
Тема 1. Предмет і специфіка теоретичних й прикладних досліджень політичних ситуацій та процесів.	7	2	1	-	-	4
Тема 2. Специфіка організації і проведення політичних досліджень.	7	2	1	-	-	4
Тема 3. Дизайн політичного дослідження. Робоча програма, план та звіт дослідження.	9	2	1	-	-	6
Тема 4. Логіка вибору дослідницької стратегії. Кількісні та якісні методи дослідження.	10	4	2	-	-	4
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	34	11	5			18
Модуль 2. Методи політичних досліджень						
Тема 5. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	8	2	2	-	-	4
Тема 6. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій та процесів.	8	2	2	-	-	4
Тема 7. Когнітивне картування у дослідженнях політичних явищ та процесів.	8	2	2	-	-	4
Тема 8. Експертне оцінювання у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	8	2	2	-	-	4
Тема 9. Аналіз персональних комунікативних зв'язків у політичних дослідженнях.	7	2	1	-	-	4
Тема 10. Методика виміру соціально-політичних установок.	8	2	2	-	-	4
Тема 11. Способи представлення, збереження й обробки даних у пакеті прикладних програм SPSS.	8	2	2			4
Модульна контрольна робота	1	1	-	-	-	-
Разом за модуль	56	15	13	-	-	28
Разом за семестр	90	26	18	-	-	46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Форма навчання: заочна					
	Усього	у тому числі				
лекції		практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота	
8-й семестр						
Модуль 1. Організація та проведення політичних досліджень.						
Тема 1. Предмет і специфіка теоретичних й прикладних досліджень політичних ситуацій та процесів.	11	2	-	-	-	9
Тема 2. Специфіка організації і проведення політичних досліджень.	11	2	-	-	-	9
Тема 3. Дизайн політичного дослідження. Робоча програма, план та звіт дослідження.	11	2	-	-	-	9
Тема 4. Логіка вибору дослідницької стратегії. Кількісні та якісні методи дослідження.	9	-	-	-	-	9
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	42	6	-	-	-	36
Модуль 2. Методи політичних досліджень						
Тема 5. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	8	2	-	-	-	6
Тема 6. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій та процесів.	6	-	-	-	-	6
Тема 7. Когнітивне картування у дослідженнях політичних явищ та процесів.	6	-	-	-	-	6
Тема 8. Експертне оцінювання у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	8	2	-	-	-	6
Тема 9. Аналіз персональних комунікативних зв'язків у політичних дослідженнях.	6	-	-	-	-	6
Тема 10. Методика виміру соціально-політичних установок.	8	2	-	-	-	6
Тема 11. Способи представлення, збереження й обробки даних у пакеті прикладних програм SPSS.	6	-	-	-	-	6
Модульна контрольна робота	-	-	-	-	-	-
Разом за модуль	48	6	-	-	-	42
Разом за семестр	90	12	-	-	-	78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Предмет і специфіка теоретичних й прикладних досліджень політичних ситуацій та процесів.	1	-
2.	Тема 2. Специфіка організації і проведення політичних досліджень.	1	-
3.	Тема 3. Дизайн політичного дослідження. Робоча програма, план та звіт дослідження.	1	-
4.	Тема 4. Логіка вибору дослідницької стратегії. Кількісні та якісні методи дослідження.	2	-
5.	Тема 5. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	2	-
6.	Тема 6. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій та процесів.	2	-
7.	Тема 7. Когнітивне картування у дослідженнях політичних явищ та процесів.	2	-
8.	Тема 8. Експертне оцінювання у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	2	-
9.	Тема 9. Аналіз персональних комунікативних зв'язків у політичних дослідженнях.	1	-
10.	Тема 10. Методика виміру соціально-політичних установок.	2	-
11.	Тема 11. Способи представлення, збереження й обробки даних у пакеті прикладних програм SPSS.	2	-
Разом		18	-

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1.	Тема 1. Предмет і специфіка теоретичних й прикладних досліджень політичних ситуацій та процесів.	4	9
2.	Тема 2. Специфіка організації і проведення політичних досліджень.	4	9
3.	Тема 3. Дизайн політичного дослідження. Робоча програма, план та звіт дослідження.	6	9
4.	Тема 4. Логіка вибору дослідницької стратегії. Кількісні та якісні методи дослідження.	4	9
5.	Тема 5. Контент-аналіз у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	4	6
6.	Тема 6. Івент-аналіз у дослідженнях міжнародних ситуацій та процесів.	4	6
7.	Тема 7. Когнітивне картування у дослідженнях політичних явищ та процесів.	4	6
8.	Тема 8. Експертне оцінювання у дослідженнях політичних ситуацій та процесів.	4	6
9.	Тема 9. Аналіз персональних комунікативних зв'язків у політичних дослідженнях.	4	6
10.	Тема 10. Методика виміру соціально-політичних установок.	4	6
11.	Тема 11. Способи представлення, збереження й обробки даних у пакеті прикладних програм SPSS.	4	6
	Разом	46	78

7. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Громадська думка: теоретичні та методологічні проблеми дослідження / За ред. В.Л.Оссовського. К.: Стилос, 2001. 168 с.
2. Дослідження державних політик: методологія, процедури та європейські практики : монографія / авт. кол. : [Л. В. Гонюкова, В. М. Козаков, В. А. Ребкало та ін.] ; за заг. ред. Л. В. Гонюкової, В. М. Козакова. Київ : НАДУ, 2018. 400 с. // <http://academy.gov.ua/social/pages/dop/2/files/b710d940-b89c-4a73-9c68-ba033e1bd602.pdf>
3. Єріна А.М., Захожай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 212 с.
4. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник. 5-е вид. Київ: Видавничий дім “Професіонал”, 2008. 240 с.
5. Кустовська О. В. Методологія системного підходу та наукових досліджень [Електронний ресурс] : курс лекцій / О. В. Кустовська. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. 124 с. Режим доступу : http://www.library.tane.edu.ua/files/EVD/kl_mspnd.pdf.
6. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад’юнтів / за ред. А. Є. Конверського. К.: Центр учбової літератури, 2010. 352 с. // https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_on_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf
7. Політична наука: Методи досліджень : підручник. Рек. МОН. / За ред. О. А. Габрієляна. Київ : ВЦ “Академія”, 2012. 320 с. Серія “Альма-матер.
8. Політологічний енциклопедичний словник / НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького, Укр. Асоціація політологів. [Упоряд. В. П. Горбатенко ; за ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. 2-е вид., доп. і перероб. Київ : Генеза, 2004. 736 с.
9. Політологія: Підручник / За ред. М.М. Вегеша. К.: Знання, 2008. 556 с. (Вища освіта ХХІ століття). // <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31880>
10. Прикладна політологія : навч. посіб. Рек. МОН. / За ред. В. П. Горбатенка. Київ: ВЦ “Академія”, 2008. 472 с. Альма-матер.

Допоміжна література

1. Абушенко В. Структурно-функциональный анализ / В. Абушенко // Новейший философский словарь : [3-е изд., исправл.]. Мн. : Книжный Дом. 2003. С. 997–1000. – Режим доступа : http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/New_Dict/767.php
2. Вебер, Макс. Соціологія. Загальноісторичні аналізи. Політика / Пер. з нім. Олександр Погорілий. К: Основи, 1998. 534 с. // <http://litopys.org.ua/weber/wbs.htm>
3. Ковальова О. О. Неофункціоналізм проти традиційних підходів в теоріях європейської інтеграції / О. О. Ковальова // Грані. 2003. № 1(27). С. 114–117.
4. Крушельницкая О. В. Методология и организация научных исследований : [учеб. пособие] / О. В. Крушельницкая. К. : Кондор, 2003. 192 с.
5. Мацієвський Ю. Між функціоналізмом та нормативізмом: академічна політологія в Україні на початку ХХІ ст. / Ю. Мацієвський // Людина і політика. 2004. № 5.
6. Методологічні засади модернізації філософської та політологічної освіти і науки України : монографія / С. В. Руденко, В. Ю. Вілков, Н. В. Ярмоліцька, Я. А. Соболевський ; за наук. ред. акад. А. Є. Конверського, д-ра філос. наук С. В. Руденка. К. : ВПЦ "Київський університет", 2017. 175 с. // <http://philosophy.univ.kiev.ua/uploads/editor/%D0%A0%D1%83%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE.pdf>

7. Николко М. В. Применение структурно-функционального метода для анализа легитимации политической власти / М. В. Николко // Політична наука: предмет та методологічні засади : збірник матеріалів міжнародної наукової конференції. Х. : Регіон-інформ, 2001.
8. Теорія і практика політичного аналізу: Навч. посіб. / Авт. кол.: О. Л. Валевський, Ю. Г. Кальниш, В. А. Ребкало та ін; За заг. ред. О. Л. Валевського, В. А. Ребкала. К.: Міленіум, 2003. 226 с.
9. Фрейд, Зігмунд. Вступ до психоаналізу /Пер. з нім. П.Таращук. К: Основи, 1998. 709 с.
10. Фромм, Еріх. Мати чи бути? : пер. з англ. / Еріх Фромм. К.: Укр. письменник, 2010. 222 с.
11. Шарапов О. Д. Системний аналіз: навч.-метод, посібник [для сам. вивч. дисциплін] / О. Д. Шарапов, В. Д. Дербенцев, Д. Є. Семьонов. К. : КНЕУ, 2003. 154 с.
12. Bevir M, Rhodes RAW (eds). Routledge handbook of interpretative political science. Routledge, London, New York, 2016.
13. Brady HE (2011 [2009]) Causation and explanation in social science. In: Goodin RE (ed) The Oxford handbook of political science. Oxford University Press, New York, pp 1054–1107.
14. Box-Steffensmeier J.M., Brady H.E., Collier D. The Oxford handbook of political methodology. Oxford University Press, New York, 2010.
15. Overview Of Political Methodology: Post-Behavioral Movements and Trends. Henry E. Brady et al., Oxford Academic Books, 2011.
16. The Oxford Handbook of Political Methodology. Janet M. Box-Steffensmeier et al., Oxford Academic Books, 2008
17. Schram SF, Caterino B. Making Political Science Matter. Debating Knowledge, Research, and Method. New York University Press, New York and London, 2006.